

Makalenin Geliş Tarihi: 24.01.2021

1. Hakem Rapor Tarihi: 09.02.2021

2. Hakem Rapor Tarihi: 17.02.2021

Kabul Tarihi: 24.04.2021

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENERİNİN YAZILI ANLATIMLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME: DUYGUSAL YÖN ANALİZİ (Araştırma Makalesi)

Sedat EROL (*)

Öz

Yazma, bireyin üretim becerisini kullanarak dış dünyaya açıldığı, duygu ve düşüncelerini/benliğini çeşitli sembollerle görsel zemine taşıdığı bir süreçtir. Bu süreçte birey kendiyi yüzleştirmekte, duygu ve düşünce dünyasının derinliklerinde yatan özelliklerini keşfetmekte ve gün yüzüne çıkarmaktadır. Bu bağlamda araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazılı anlatımlarından hareketle kullandıkları ifadelerin duygusal yönünü (olumlu, olumsuz, belirsiz, karışık) belirlemek ve betimlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu B1, B2 ve C1 seviyelerinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 24 öğrenciden oluşmaktadır. Nitel durum çalışmasına dayanan araştırmada verileri elde etmek amacıyla serbest yazma etkinliği düzenlenmiş ve çeşitli yazılı anlatım türlerinin yer aldığı 24 metin/390 cümle/60 paragraf elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi türlerinden biri olan duygusal yön analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullandığı ifadelerin gerek cümle gerekse paragraf düzeyinde en fazla olumlu yönü/eğilimi temsil ettiği; erkeklerin kullandığı olumlu ifadelerin kadınların kullandığı olumlu ifadelerle göre daha yüksek oranda olduğu; katılımcıların yaşı arttıkça olumlu ifade kullanım oranının arttığı, olumsuz ifade kullanım oranının ise azaldığı; dil seviyesi arttıkça belirsiz ifadelerin kullanım oranının azalıp karışık ifadelerin arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarından hareketle, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde duyguları tanıma ve duygu yönetimiyle ilgili disiplinler arası çalışmaların yapılması, öğrencilerin duygu durumlarını olumlu yönde etkileyebilecek eserlerin tespit edilip okuyucuya tanıtılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yabancı Dil, Türkçe Öğretimi, Yazma, Duygusal Yön, Eğilim.*

*) Dr. Arş. Gör., Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, (e-posta: sedaterol02@hotmail.com)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0840-9903>

An Investigation on the Written Expressions of Learners of Turkish as a Foreign Language: An Emotional Direction Analysis

Abstract

Writing is a process in which individuals opens up to the outside world by using their production skills and convey their feelings and thoughts/personality to visual surface with various symbols. In this process, individuals confront themselves, discover and reveal the characteristics from the deep of their world of emotions and thoughts. In this context, it was aimed to identify and describe the emotional side (positive, negative, ambiguous, complicated) of the expressions they use based on the written expressions of learners of Turkish as a foreign language. The study group of the research consists of 24 students who learn Turkish as a foreign language at B1, B2 and C1 levels. In the research, which was based on qualitative case study, free writing activity was organized in order to obtain data and with various types of written expression 24 texts/390 sentences/60 paragraphs were obtained. Emotional direction analysis, one of the content analysis types, was used in the analysis of the data obtained. As a result of the research, it was found that the expressions used by learners of Turkish as a foreign language represent the most positive aspect/tendency at both sentence and paragraph level; positive expressions used by male participants were higher than the positive expressions used by female participants; as the age of the participants increased, the rate of using positive statements increased, and the rate of negative statements decreased; as the language level increased, the rate of using ambiguous expressions decreased and complicated expressions increased. Based on the results of the research, it was recommended to conduct interdisciplinary studies on recognizing emotions and emotion management in teaching Turkish as a foreign language, to identify written works that can affect students' emotional states in a positive way and introduce them to the reader.

Keywords: Foreign Language, Turkish Teaching, Writing, Emotional Side, Tendency.

1. Giriş

Yazma, bireyin duygu ve düşüncelerini dışa vurma ihtiyacının sonucu ortaya çıkmış bir kodlama sistemidir. Bireyler çeşitli sebeplerle duygu ve düşüncelerini anlatma, paylaşma ihtiyacı hissederler. Bu ihtiyaçlarını ise sözlü ya da yazılı yollarla giderirler. Bu bakımdan yazma kendini ifade etmenin doğal bir sonucudur. Başka insanlarla iletişim kurmak ve hayatını devam ettirmek isteyen birey konuşma ya da yazma kanallarından birini kullanmak zorundadır (Bağcı, 2011; Karadağ ve Maden, 2014). Konuşma, yazma becerisine göre günlük hayatta daha çok kullanılsa da yazma sürecinin daha sistemli bir yapıda olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü yazma sürecinde duygu ve düşüncenin görsellik kazanarak somutlaştırılması ve kalıcılığın sağlanması söz konusudur. Bu bağlamda yazma, bireyin üretim becerisini kullanarak dış dünyaya açıldığı, duygu ve düşüncelerini/benliğini çeşitli sembollerle görsel zemine taşıdığı bir süreç olarak tanımlanabilir.

Yazma becerisinin insan hayatında önemli bir yeri vardır. Çünkü birey yazma eylemini gerçekleştirirken birtakım zihinsel işlemleri yapmak zorundadır. Yazma amacının belirlenmesi, önbilgilerin kullanılması, anlatılmak istenenlerin sıralanması, sınırlandırılması, düzenlenmesi bu işlemlerden bazılarıdır (Göçer, 2007; Coşkun ve Yılmaz, 2018). Bu ve benzeri işlemlerin gerçekleştirildiği üst bilişsel süreçte, zihinde yer alan duygu, düşünce, istek ve olaylar yapılandırılır ve görsel dille ifade edilir. Bir yandan dilin anlatım işlevi yerine getirilir bir yandan da anlatılmak istenenlerin kalıcılığı sağlanır (Alperen, 2001; Güneş, 2014; Günaydın ve Arıcı, 2020).

Yazmak sadece içeriği iletmekle değil, aynı zamanda benliğin temsiliyle de ilgilidir. İnsanlar yazma sürecinde sosyo-kültürel özelliklerini, değer ve yargılarını somut bir zeminde yeniden üretirler. Duygu ve düşünce dünyasının yapılandırıldığı bu süreç, aynı zamanda bir benlik eylemidir (Ivanic, 1998). Bu bağlamda, bireye hiçbir sınırlama koymaksızın gerçekleştirilen serbest yazma etkinliklerinin bir yönüyle kişinin kendini sorgulamasına, duygu ve düşünce dünyasının derinliklerinde yatan özelliklerini keşfetmesine imkân sağladığı söylenebilir.

Nas'a (2003) göre birey yazma konusunu kendisi seçebildiğinde, ortaya çıkan anlatım yaşantılarla, gözlemlerle, anılarla, düşünce ve duygularla beslenebilir. Bu bakımdan öğrencilerin herhangi bir konu seçip duygu, düşünce ve hayallerini hiçbir sınırlama olmaksızın yazabildikleri, kendi ilgi ve ihtiyaçlarına göre şekillendirdikleri serbest yazma etkinlikleri önem arz etmektedir (Ünalın, 2006; Göçer, 2007; Gündüz ve Şimşek, 2012; Güneş, 2014).

Duygular; kişiler, nesnelere ve olaylarla deneyimlenen ve bireyi davranışta bulunmaya hazır hâle getiren hislerdir. Algı ve tutum ediniminde bilişsel öğeler kadar önemli olan duygular bireylerin davranışlarına yön veren önemli etkenlerdir. Günlük hayatın büyük bir kısmı çeşitli duyguların izlerini taşır (Doğan ve Özdevecioğlu, 2009). Çünkü bireyin bilişsel bazı özellikleriyle iç içe geçen duygular, bireysel veya sosyal ilişkilerde belirleyici bir rol oynar. Diener ve Lucas'a (1999) göre eğer bir kişi yaşamından tatmin olduğunu ifade ediyorsa sıklıkla olumlu duygular ve nadiren olumsuz duygular yaşıyordur ve bu kişinin öznel iyi oluş düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir (Diener ve Lucas'tan aktaran Deniz, Arslan, Özyeşil ve İzmirli, 2012). Bu bakımdan insan davranışı ve adaptasyonu üzerinde etkili olan olumlu duygular önemli etkenlerdir. Çünkü duygular, hedefleri ve zorlukları tasavvur etme, zihni düşüncelere ve problem çözmeye açma, önemli ve gerekli durumlara odaklanma, bireysel özenetim için zemin hazırlama ve grupların, sosyal sistemlerin davranışlarına rehberlik etme gibi birçok önemli durumda kilit rol oynar (Pekrun, Goetz, Titz ve Perry, 2002).

Zekânın önemli bir bileşeni olan duygularla, öğrenme ve karar verme gibi bilişsel süreçlerin yakın bir ilişki içerisinde olduğu, deneysel psikolojinin ortaya koyduğu önemli bir bulgudur (Erdoğan, 2009). Olumlu duyguların bilişsel organizasyon üzerindeki işlevi, duygunun öğrenme ve yaratıcılık üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Isen, 1987). Li, Gow ve Zhou'ya (2020) göre öğrenme ve duygu, tamamen bağımsız süreçler

olarak görülmemelidir. Çünkü dikkati çekebilme ve yönlendirebilme özelliklerine sahip duygusal uyaranlar öğrenme ortamında önemli bir rol üstlenir. Olumlu duygular kişisel kaynakların aktif kullanılmasına, hedefleri zorlama arayışına girilmesine ve böylelikle akademik potansiyelin kullanımının artmasına yardımcı olur (Carmona-Halty, Salanova, Liorens ve Schaufeli, 2019; Pekrun vd. 2002). Bu bakımdan eğitim ortamlarında duyguların kilit rolünün giderek artan bir şekilde kabul görmesi söz konusudur (King ve Chen, 2019). Pekrun, Lichtenfeld, Marsh, Murayama ve Goetz'e (2017) göre duyguların bilişsel kaynaklar, motivasyon ve strateji kullanımı üzerindeki etkisi öğrenme sürecini etkileyen önemli bir etkidir.

Hızlı bir değişim ve dönüşümün yaşandığı günümüz dünyasında bireylerin eğitim-öğretim süreçlerinden beklentileri de farklılaşmaktadır. Akademik başarının yanı sıra olumlu duygular geliştirme, mutlu olma ve yaşam doyumunu sağlama gibi yeni bakış açılarının da ortaya çıktığı görülmektedir (Güngör, 2017). Bu bağlamda öğrencilerin sadece bilişsel değil duyuşsal bakımdan da yeterli bir seviyeye ulaşarak başarılı olabileceği dil öğrenme sürecinde pozitif psikolojiye bir başka deyişle olumlu duygulara sahip olmaları önemli bir durumdur. İlgili alanyazın incelendiğinde duyguların öğrenmeyle ilişkisi (Isen, 1987; Erdoğan, 2009; Williams, Childers ve Kemp, 2013; Lam, Chen, Zhang ve Liang, 2015; Pekrun vd., 2017; Myyry vd. 2020) veya duygu durumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi (Topal, 2011; Zubaroğlu Yanardağ, 2017; Kuyumcu ve Kabasakaloğlu, 2018; Kuyumcu, Güven ve İnceman Kara, 2019) ile ilgili çalışmaların bulunduğu görülmektedir. Yazılı anlatım ya da materyallerin duygusal yön analiziyle çözümlenmesiyle ilgili olarak da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında olmamakla birlikte sınırlı sayıda çalışmanın olduğu tespit edilmiştir. 1. sınıf ile 4. sınıf Türkçe öğretmeni adaylarının yazılarındaki mesajları karşılaştırarak duygusal yönden sahip oldukları bakış açılarını değerlendirmeyi amaçlayan Bulut ve Türközü (2019), öğrencilerden hikâye edici bir metni tamamlamalarını istemiş ve elde ettiği verileri duygusal yön analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. 1. sınıflara ait mesajların % 37'sinin olumlu, % 33'ünün olumsuz; 4. sınıflarda % 60'unun olumlu; % 25'inin olumsuz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ortaokul 5-8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki masalların niteliğini içerik analizi çeşitlerinden duygusal yön analizine göre belirlemeyi amaçlayan Çiftçi ve Kaya (2020) çocukların çok yönlü gelişimlerine katkı sağlayacak masalları tespit etmişlerdir. Kaya (2020) başka bir çalışmada ise Minik Teyze adlı öykünün öğrencilere ilettiği eğitsel değerleri duygusal yön analizine göre incelemiş ve öykünün çocuklara önemli katkılar sağlayacağı sonucuna varmıştır. Bu bağlamda araştırmanın yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yeni bir bakış açısı kazandırabileceği düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazılı anlatımlarından hareketle kullandıkları ifadelerinin duygusal yönünü (olumlu, olumsuz, belirsiz, karışık) belirlemek ve betimlemektir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazdığı metinlerdeki ifadelerin duygusal yön analizi kategorilerine (olumlu, olumsuz, belirsiz ve karışık) dağılımı nasıldır?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazdığı metinlerdeki ifadelerin cinsiyet değişkenine göre duygusal yön analizi kategorilerine (olumlu, olumsuz, belirsiz ve karışık) dağılımı nasıldır?
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazdığı metinlerdeki ifadelerin yaş değişkenine göre duygusal yön analizi kategorilerine (olumlu, olumsuz, belirsiz ve karışık) dağılımı nasıldır?
4. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazdığı metinlerdeki ifadelerin öğrenci dil seviyesine göre duygusal yön analizi kategorilerine (olumlu, olumsuz, belirsiz ve karışık) dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın modeli

Araştırma nitel yaklaşımın esas alındığı bir durum çalışmasıdır. Nitel durum çalışmalarında temel amaç bir ya da birkaç durumu derinliğine araştırıp duruma ilişkin sonuçları ortaya koymaktır. Araştırma sürecinde duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla incelenir. Bu etkenlerin ilgili durumdan nasıl etkilendiği ve ilgili durumu nasıl etkilediği üzerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Böylelikle kişiyi veya olguyu özgün ortamı içerisinde keşfetme, ayrıntılı olarak betimleme ve yorumlama işlemleri gerçekleştirilir (Paker, 2015).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 24 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında verileri elde etmek amacıyla düzenlenen serbest yazma etkinliğinde öğrencilerin duygu ve düşüncelerini rahat ifade edebilme yeterlikleri göz önünde bulundurularak katılımcıların dil seviyelerine yönelik uzman görüşü alınmış ve etkinliğe katılacak öğrencilerin en az B1 seviyesinde olmasına karar verilmiştir. Katılımcılara ilişkin demografik özellikler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Özellikler

		f	%
Cinsiyet	Kadın	15	62.5
	Erkek	9	37.5
Yaş	18 yaş ve altı	7	29.2
	19-20 yaş	11	45.8
	21 yaş ve üzeri	6	25.0
Dil Seviyesi	B1	9	37.5
	B2	7	29.2
	C1	8	33.3
TOPLAM		24	100

Tablo 1'e göre katılımcıların %62.5'i kadın, %37.5'i erkektir. Katılımcılar yaşları bakımından incelendiğinde; 18 yaş ve altı %29.2, 19-20 yaş %45.8, 21 yaş ve üzeri %25 oranındadır. Dil seviyesi bakımından ise %37.5'i B1, %29.2'si B2 ve %33.3'ü C1 seviyesindedir.

2.3. Veri Toplama Süreci ve Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri elde etmek amacıyla yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1, B2, C1 düzeyinde öğrencilere yönelik serbest yazma etkinliği düzenlenmiştir. Serbest yazma tekniğinde, öğrenciler bir konu seçerler ve seçtikleri konu hakkındaki duygu, düşünce ve hayallerini tür (şiir, hikâye, tiyatro, masal vb.) sınırlaması olmadan yazarlar. Serbest yazma çalışmalarının sınıfta uygulanma zorunluluğu yoktur. Öğrenciler okul dışında yazdıklarını da öğretmen ve arkadaşlarıyla paylaşabilirler (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006). Araştırma kapsamında düzenlenen serbest yazma etkinliği sonucunda çeşitli yazılı anlatım türlerinin yer aldığı 390 cümle ve 60 paragraftan oluşan 24 metin elde edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi türlerinden biri olan duygusal yön analizi kullanılmıştır. Duygusal yön analizi herhangi bir sözel/yazılı materyalin yönü, eğilimi veya tutumu hakkında bilgi edinmek üzere yapılan işlemleri kapsamaktadır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Bu analiz türüne göre cümlelerde anlamsal olarak kötüye gidiş, düşüş, olumsuzlaşma varsa negatif; gelişim, artış, kazanım varsa pozitif; açık bir şekilde negatif veya pozitif anlam taşıyorsa müphem (belirsiz); negatif, pozitif ya da müphem (belirsiz) cümleler aynı anda varsa karışık olarak kodlanır (Tarhan, 2010). Tavşancıl ve Aslan (2001)'a göre bu analiz türünde duygusal yöne göre gruplara ayırma ve şifreleme kurallarının mantıklı ve açık bir şekilde açıklanması ve yazıya geçirilmesi önemlidir. Bu bağlamda araştırmadan elde edilen 390 cümle (birim olarak cümle)/60 paragrafın (bütün olarak cümle) temsil ettiği duygusal yön belirlenmiş ve olumlu, olumsuz,

karışık ve belirsiz şeklinde kategorize edilmiştir. Analiz sürecinde öncelikle cümle düzeyinde inceleme yapılmış ve cümlelerin duygusal yönü tespit edilmiştir. Sonrasında ise cümlelerin anlamlı bir bütünlük oluşturduğu paragraflarda cümlelerin yoğunluğuna göre paragrafın duygusal yönü tespit edilmiştir. Analiz sürecinde yapılan işlemlere ilişkin bazı örnek incelemeler Tablo 2’de yer almaktadır:

Tablo 2. Duygusal Yön Analizine İlişkin Örnek İnceleme

İfadeler	Birim Olarak Cümle	Bütün olarak Cümle (Paragraf)
Suriyeliyim.	Belirsiz	Karışık
Türkiye’de yaşıyorum.	Belirsiz	
Suriye’de savaş başlamadan önce Türkiye’ye geldim.	Karışık	
Suriye’deyken okula gidiyordum, sekizinci sınıftaydım.	Olumlu	
Türkiye’ye ilk geldiğimde Türkçe bilmiyordum.	Olumsuz	
Sonra çalışmaya başladım.	Olumlu	
Okula gittim.	Olumlu	Olumlu
Aile eğitiminden sonra okul eğitimi en önemli ikinci durumdur.	Olumlu	
Okulda birey hem arkadaşından hem de öğretmeninden eğitim alır.	Olumlu	
Bu eğitim ölünceye kadar devam eder.	Olumlu	
“Beşikten mezara kadar okuyun.	Olumlu	
Aklın bilimin ışığından ayrılmayın. Cehalet ve yobazlık ölümdür” denilmiştir.	Olumlu	
Sokak hayvanları, yaşayacak evleri olmayan, yemek ve su bulmakta zorlanan hayvanlardır.	Olumsuz	Olumsuz
Kediler ve köpekler sokaklarda en çok bulunan ve yardıma en çok ihtiyaç duyan hayvanlardır.	Olumsuz	
Bildiğimiz gibi sokak hayvanları için hayat zordur.	Olumsuz	
Kimileri şanslı kimileri şanssızdır.	Karışık	
Bizim görevimiz ise onlara hep yardım etmektir.	Olumlu	
Sonunda araba ile geri döndük.	Belirsiz	Belirsiz
Gazipaşa’dan Urfa’ya dönerken mısır yedik.	Belirsiz	
Tarsus, Adana, Antep’e gittik ve nihayet Urfa’ya vardık.	Belirsiz	

2.5. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmada geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak amacıyla katılımcıların yazılı anlamlarında ifade ettiği 24 metin/390 cümle/60 paragraf duygusal yön analizi tekniğine göre iki alan uzmanı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve kategorize edilmiştir. Verilerin benzerlik ve farklılıklarını tespit etmek ve nesnelliği sağlamak amacıyla yapılan kodlamalardan hareketle karşılaştırma işlemi gerçekleştirilmiştir. Kodlayıcılar arası görüş birliğini tespit etmek için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenirlilik formülü (Güvenirlilik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı X 100) kullanılmış ve kodlayıcılar arası uyum .86 olarak belirlenmiştir. Kodlayıcılar arası güvenirlilik oranının %80'in üzerinde çıkması, Miles ve Huberman'a (1994) göre araştırmanın güvenirliliği için yeterlidir.

2.6. Araştırma Etiği

Araştırma, Adıyaman Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu 11.01.2021 tarihli 45 sayılı onayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde bilimsel etik kurallarına uyulmuştur.

3. Bulgular

3.1. Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazdığı metinlerin duygusal yön analizine göre kategorilere (olumlu, olumsuz, belirsiz ve karışık) dağılımı Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandığı İfadelerin Duygusal Yön Analizine Göre Kategorilere Dağılımına İlişkin Sonuçlar

Kategori	Olumlu		Olumsuz		Belirsiz		Karışık		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Birim olarak cümleler	249	63.8	49	12.6	52	13.3	40	10.3	390	100
Bütün olarak cümleler (Paragraf)	34	56.7	4	6.7	2	3.3	20	33.3	60	100

Tablo 3 incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullandığı ifadelerin gerek cümle (63.8) gerekse paragraf (56.7) düzeyinde en fazla olumlu yönde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte cümle düzeyinde, olumsuz (12.6), belirsiz (13.3) ve karışık (10.3) yönlü ifadelerin çok fazla kullanılmadığı söylenebilir. Paragraf düzeyinde ise olumsuz (6.7), belirsiz (3.3) ifadelerin az kullanıldığı, farklı bakış açılarının bir arada yer aldığı karışık (33.3) ifadeler ise daha fazla yer verildiği görülmektedir. Bu bağlamda, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazdığı metinlerin genel olarak olumlu yönü/eğilimi yansıttığı ifade edilebilir. Katılımcılara ait bazı ifadeler şu şekildedir:

“*Lise son sınıfta okudum ve mezun oldum*” (Olumlu, Ö20).

“*Bu dönemde babam öldü*” (Olumsuz, Ö14).

“*Arkadaşlarımız ve dostlarımız duygu yoğunluğuna göre farklı kavramlardır*” (Belirsiz, Ö3).

“*Çünkü bu şeyin kıymetini anlamayacaksınız ama büyüdükten sonra çok iyi anlayacaksınız*” (Karışık, Ö16).

3.2. İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazdığı metinlerin cinsiyet değişkenine göre kategorilere (olumlu, olumsuz, belirsiz ve karışık) dağılımı Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandığı İfadelerin Cinsiyet Değişkenine Göre Kategorilere Dağılımına İlişkin Sonuçlar

Kategori	Cinsiyet	Olumlu		Olumsuz		Belirsiz		Karışık		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Birim olarak cümleler	Kadın	166	61.5	35	13.0	40	14.8	29	10.7	270	100
	Erkek	83	69.2	14	11.7	12	10.0	11	9.1	120	100
Bütün olarak cümleler (Paragraf)	Kadın	20	52.6	3	7.9	2	5.3	13	34.2	38	100
	Erkek	14	63.7	1	4.5	-	-	7	31.8	22	100

Tablo 4 incelendiğinde cümle düzeyinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen erkeklerin kullandığı olumlu (69.29) ifadelerin kadınların kullandığı olumlu (61.5) ifadelerden daha yüksek bir oranda olduğu görülmektedir. Olumsuz, belirsiz ve karışık ifadelerde ise oransal olarak çok fark olmasa da kadınların ifadelerinin daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. Paragraf düzeyinde de oransal olarak cümle düzeyine benzer bir görüntü olmakla beraber belirsiz ifadeler kadınların az da olsa yer verdiği, erkeklerinse hiç yer vermediği görülmektedir. Katılımcılara ait bazı ifadeler şöyledir:

“*Türk arkadaşlarımı çok severdim ve komşular bizi çok severdi*” (Olumlu, Erkek, Ö13).

“*Ailesiz mutluluk gerçek mutluluk olmaz, üzüntü ailesiz daha acı olur*” (Olumsuz, Kadın, Ö16).

“*Çok düşündüm insan hayatında en güzel şey nedir?*” (Belirsiz, Kadın, Ö16).

“*Ben öğrenciyim, okuyorum ama Türkçe fazla bilmiyorum*” (Karışık, Erkek, Ö23).

3.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazdığı metinlerin yaş değişkenine göre kategorilere (olumlu, olumsuz, belirsiz ve karışık) dağılımı Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandığı İfadelerin Yaş Değişkenine Göre Kategorilere Dağılımına İlişkin Sonuçlar

Kategori	Yaş Grubu	Olumlu		Olumsuz		Belirsiz		Karışık		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Birim olarak cümleler	18 yaş ve altı	71	59.2	19	15.8	18	15.0	12	10.0	120	100
	19-20 yaş	106	59.6	25	14.0	26	14.6	21	11.8	178	100
	21 yaş ve üzeri	72	78.3	5	5.4	8	8.7	7	7.6	92	100
Bütün olarak cümleler (Paragraf)	18 yaş ve altı	9	47.4	3	15.8	-	-	7	36.8	19	100
	19-20 yaş	14	50.0	1	3.6	1	3.6	12	42.9	28	100
	21 yaş ve üzeri	11	84.6	-	-	1	7.7	1	7.7	13	100

Tablo 5 incelendiğinde gerek cümle düzeyinde gerekse paragraf düzeyinde yaş arttıkça olumlu ifade kullanım oranının arttığı, olumsuz ifade oranının ise azaldığı görülmektedir. Cümle düzeyinde belirsiz ifadeler yaşla ters orantılı bir şekilde azalırken paragraf düzeyinde artmaktadır. Karışık ifadelerin kullanımında ise 19-20 grubunun oransal olarak diğer yaş gruplarına göre yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. Katılımcılara ait bazı ifadeler şöyledir:

“Birey yemek yemeyi, oturmayı, konuşmayı, ahlak kurallarını hatta tuvalet eğitimi bile ailede öğrenir” (Olumlu, 21 yaş ve üzeri, Ö14).

“On yıl önce savaş başladı” (Olumsuz, 18 yaş ve altı, Ö17).

“Bazen istemeden onları üzebiliriz fakat özür dilediğimiz zaman her şey eski haline döner” (Karışık, 19-20 yaş, Ö6).

“Hayat uzun bir yolculuk aslında” (Belirsiz, 18 yaş ve altı, Ö11).

3.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazdığı metinlerin dil seviyesine göre kategorilere (olumlu, olumsuz, belirsiz ve karışık) dağılımı Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandığı İfadelerin Dil Seviyesine Göre Kategorilere Dağılımına İlişkin Sonuçlar

Kategori	Dil Seviyesi	Olumlu		Olumsuz		Belirsiz		Karışık		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Birim olarak cümleler	B1	88	63.7	15	10.9	24	17.4	11	8.0	138	100
	B2	75	59.5	17	13.5	21	16.7	13	10.3	126	100
	C1	86	68.3	17	13.5	7	5.5	16	12.7	126	100
Bütün olarak cümleler (Paragraf)	B1	8	44.5	1	5.5	1	5.5	8	44.5	18	100
	B2	11	57.9	2	10.5	1	5.3	5	26.3	19	100
	C1	15	65.2	1	4.4	-	-	7	30.4	23	100

Tablo 6 incelendiğinde cümle düzeyinde bütün dil seviyelerinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin olumlu ifadeler kullanma oranının yüksek olduğu görülmektedir. Olumsuz ifadeler oransal olarak birbirine yakın olmakla beraber dil seviyesi arttıkça belirsiz ifadelerin azaldığı, karışık ifadelerinse arttığı görülmektedir. Bu durum sözcük hazinesinin zenginleşmesi, dil bilgisi yapılarının kavranması ve dil yeterliğinin artmasıyla açıklanabilir. Dil kullanıcısı, yetkinliği arttıkça farklı yapılarda cümleler kurabilmekte, duygu ve düşüncelerini daha rahat ifadelerine yansıtabilmekte ve farklı durumları bir arada yorumlayabilmektedir. Paragraf düzeyinde ise dil seviyesi arttıkça olumlu ifadelerin kullanım oranlarının da arttığı görülmektedir. Katılımcılara ait bazı ifadeler şöyledir:

“Hayatımızda en önemli şeylerden biri öğrenmektir” (Olumlu, C1, Ö2).

“Mesela ne yaparsanız yapın bir yabancı ile karşılaştığınızda kelimeler aklınıza gelmez” (Olumsuz, B2, Ö5).

“Bizimle dayım yaşıyordu” (Belirsiz, B1, Ö18).

“Çok nadir bir şey, aramakla da bulunmaz o gelip zor anında seni bulur” (Karışık, C1, Ö10).

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazılı anlatımlarından hareketle kullandıkları ifadelerinin duygusal yönünü belirlemeyi ve betimlemeyi amaçlayan bu çalışmada, farklı türlerden oluşan 24 metin/390 cümle/60 paragraf incelenmiştir. Araştırma sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullandığı ifadelerin gerek cümle (63.8) gerekse paragraf (56.7) düzeyinde en fazla olumlu yönü/egilimi temsil ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin olumlu bakış açısına sahip olmaları birçok açıdan önem arz etmektedir. Çünkü öğrenme ve duygular birbirinden bağımsız unsurlar değildir (Li vd., 2020). Güngör (2017)’e göre pozitif psikoloji hem akademik olarak başarılı hem de hayat doyumu yüksek bireyler yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır. Erdoğan (2009)’a göre olumlu duygular, bilişsel esnekliği sağladığı gibi yaratıcı problem çözümünü de kolaylaştırmaktadır. Isen (1987) de çalışmasında olumlu duyguların, sınıflandırma, öğeleri ilişkilendirme veya insanların dikkatini çekmeyen yönleri görme gibi yaratıcılığın merkezinde yer alan işlemlerin gerçekleştirilmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda olumlu duyguların öğrenme sürecinde etkili olduğunu ortaya koyan diğer çalışmalar (Williams vd., 2013; Lam vd., 2015; Pekrun vd., 2017; Myrnyy vd., 2020) da göz önünde bulundurulduğunda katılımcıların öğrenme sürecine olumlu etki yapabilecek duygulara / eğilimlere sahip olmasının önemli bir sonuç olduğu söylenebilir. İlgili alanyazında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılı anlatım veya materyaller üzerine duygusal yön analizinin yapıldığı herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bununla birlikte 1. sınıf ile 4. sınıf Türkçe öğretmeni adaylarının yazılarındaki mesajları karşılaştırarak duygusal yönden sahip olunan bakış açılarını değerlendirmeyi amaçlayan Bulut ve Türközü (2019), 1. sınıflara ait mesajların % 37’sinin olumlu, % 33’ünün olumsuz; 4. sınıflarda % 60’unun olumlu; % 25’inin olumsuz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ortaokul 5-8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki mesajları duygusal yön analizi-ne göre inceleyen Çiftçi ve Kaya (2020) çocukların çok yönlü gelişimlerine katkı sağla-

yacak masalları tespit etmişlerdir. Kaya (2020) başka bir çalışmasında ise Minik Teyze adlı öykünün öğrencilere iletildiği eğitsel değerleri duygusal yön analizine göre incelemiş ve birçok eğitsel değeri barındıran öykünün, çocukların bilişsel, duyuşsal özelliklerine katkı sağlayacağı sonucuna varmıştır.

Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenen erkeklerin kullandığı olumlu ifadelerin kadınların kullandığı olumlu ifadelerden daha yüksek bir oranda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili alanyazında olumlu-olumsuz duyguları cinsiyet değişkenine göre inceleyen bazı çalışmalar bulunmaktadır. Bulut ve Türköz (2019) çalışmasında erkeklerin kadınlara göre daha fazla olumlu cümle kurdukları sonucuna ulaşmıştır. Topal (2011), Zubaroglu Yanardağ (2017), Kuyumcu ve diğerleri (2019) de çalışmalarında erkeklerin pozitif duygu durumunun kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Erdoğan (2009), Kuyumcu ve Kabasakaloglu (2018) ise çalışmalarında erkekler ve kadınlar arasında duygu durumu açısından herhangi bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda araştırmanın sonuçlarıyla örtüşen çalışmalar olduğu gibi farklı sonuçlara da ulaşılan çalışmaların bulunduğu söylenebilir.

Araştırmada gerek cümle düzeyinde gerekse paragraf düzeyinde yaş arttıkça olumlu ifade kullanım oranının arttığı, olumsuz ifade oranının ise azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Zubaroglu Yanardağ (2017) da çalışmasında benzer bir şekilde yaşı büyük öğrencilerin pozitif duygu düzeylerinin küçük yaş grubundaki öğrencilere oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada ortaya çıkan diğer önemli bir sonuç ise bütün dil seviyelerinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin olumlu ifadeler kullanma oranının yüksek olması ve dil seviyesi arttıkça belirsiz ifadelerin azalıp karışık ifadelerin artmasıdır. Bu durum sözcük hazinesinin zenginleşmesi, farklı dil bilgisi yapılarının işlevsel bir şekilde kullanılabilmesi, dolayısıyla dil yeterliğinin artmasıyla açıklanabilir. Dil kullanıcıları sözcük hazinesini zenginleştirdikçe, dil bilgisi yetkinliğini artırdıkça, farklı dil yapılarını bir arada kullanarak çeşitli durumları daha rahat yorumlayabilmekte ve duygu ve düşüncelerini ifade edebilmektedir.

Araştırma sonuçlarından hareketle, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde duyguları tanıma ve duygu yönetimiyle ilgili disiplinler arası çalışmalar yapılması, duygu durumlarını olumlu yönde etkileyecek eserlerin tespit edilip okuyucuya tanıtılması önerilebilir.

Kaynakça

- Alperen, N. (2001). *Türkçe okuma ve yazma eğitim rehberi*. Ankara: Alperen Yayınları.
- Bağcı, H. (2011). Yazılı anlatım ve unsurları. M. Özbay. (Editör). *Yazma Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi, s. 85-126'daki bölüm.
- Bulut, K. ve Türköz, O. (2019). Affective comparison of messages in narrative texts of first- and fourth-grade preservice Turkish teachers. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 14 (3), 26-40.
- Carmona-Halty, M., Salanova, M., Liorens, S. ve Schaufeli, W. B. (2019). Linking positive emotions and academic performance: The mediated role of academic psychological capital and academic engagement. *Current Psychology*, 1-10.

- Coşkun, İ ve Yılmaz, M. (2018). Yazma eğitimi. M. Yılmaz. (Editör). *Yeni Gelişmeler Işığında Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi, s. 113-133'teki bölüm.
- Çiftçi, Ö. ve Kaya, M. (2020). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki masalların duygusal yön analizine göre değerlendirilmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 799-822.
- Deniz, M. E., Arslan, C., Özyeşil, Z. ve İzmirli, M. (2012). Öz-anlayış, yaşam doyumu, negatif ve pozitif duygu: Türk ve diğer ülke üniversite öğrencileri arasında bir karşılaştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 428-446.
- Doğan, Y. ve Özdevecioğlu, M. (2009). Pozitif ve negatif duygusallığın çalışanların performansları üzerindeki etkisi. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9 (18), 165-190.
- Erdoğan, Ö. (2009). Duygu durumunun problem çözme stratejileri üzerindeki etkileri. *Millî Eğitim*, 181 (Kış), 253-276.
- Göçer, A. (2007). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Günaydın, Y. ve Arıcı, A. F. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkileşimli okumanın konuşma becerisine etkisi. *EKEV Akademi Dergisi*, 24 (83), 673-696.
- Gündüz, O ve Şimşek, T. (2012). *Anlatma teknikleri 2-uygulamalı yazma eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güngör, A. (2017). Eğitimde pozitif psikolojiyi anlamak. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15 (2), 154-166.
- Isen, A. M., Daubman, K. A. ve Nowiciki, G. P. (1987). Positive affect facilitates creative problem solving. *Journal of Personality & Social Psychology*, 52 (6), 1122-1131.
- Ivanic, R. (1998). *Writing and identity: The discursual construction of identity in academic writing*. Netherlands: John Benjamins Publication Company.
- Karadağ, Ö. ve Maden, S. (2014). Yazma Eğitimi: Kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme. A. Güzel ve H. Karatay. (Editörler). *Türkçe Öğretimi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi, s. 265-306'daki bölüm.
- Kaya, M. (2020). Minik teyze öyküsünde işlenen eğitsel değerlerin duygusal yön analizi ile belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1), 34-42.
- King, R. B. ve Chen, J. (2019). Emotions in education: Asian insights on the role of emotions in learning and teaching. *Asia-Pacific Education Research*, 28 (4), 279-281.
- Kuyumcu, B. ve Kabasakaloğlu, A. (2018). Otantik olmanın duyuşsal iyi oluşu (pozitif-negatif duygu durumu) yordama gücü: Türk ve İngiliz üniversite öğrencileri arasında otantik olma ve pozitif-negatif duygu durumu. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 8 (1), 184-193.

- Kuyumcu, B., Güven, M ve İnceman Kara, F. (2019). Türk ve Amerikan üniversite öğrencilerinin duygularını tanıma ve ifade etme zorluğunun pozitif-negatif duygu durumlarını yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9 (53), 451-482.
- Lam U.F., Chen W.W., Zhang J. ve Liang, T. (2015) It feels good to learn where I belong: School belonging, academic emotions, and academic achievement in adolescents. *School Psychology International*, 36, 393-409.
- Li, L., Gow, A. D. I. ve Zhou J. (2020). The role of positive emotions in education: A neuroscience perspective. *Mind, Brain, And Education*, 14 (3), 220-234.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook: Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Myyry, L., Karaharju-Suvanto, T., Vesalainen, M., Virtala, A.M., Raekallio, M., Salminen, O., Vuorensola, K. ve Nevgi, A. (2020). Experienced academics' emotions related to assessment. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 45 (1), 1-13.
- Nas, R. (2003). *Türkçe öğretimi*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Paker, T. (2015). Durum çalışması. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt. (Editörler). *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları*. Ankara: Anı yayıncılık, s. 119-134'teki bölüm.
- Pekrun, R., Goetz, T, Titz, W. ve Perry, R. P. (2002). Positive emotions in education. In E. Frydenberg (Ed.), *Beyond Coping: Meeting Goals, Visions, and Challenges* (149-173). Oxford : Oxford University Press.
- Pekrun, R., Lichtenfeld, S., Marsh, H. W., Murayama, K. ve Goetz, T. (2017). Achievement emotions and academic performance: Longitudinal models of reciprocal effects. *Child Development*, 88 (5), 1653-1670.
- Tarhan, B. (2010). *Çocuk tiyatrolarında içerik analizi: Ankara Devlet Tiyatrosu örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon.
- Topal, M. (2011). *Üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma stilleri ile pozitif ve negatif duygu arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Williams, K. H., Childers, C. ve Kemp, E. (2013). Stimulating and enhancing student learning through positive emotions. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 13, 209-227.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Zubaroglu Yanardağ, M. (2017). Üniversite öğrencilerinde pozitif-negatif duygu ve sosyal desteğin incelenmesi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (22), 278-294.